

РОЗДІЛ 5

ІНТЕГРАЦІЯ ІГРОВОЇ ТА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ

УДК 373.3.091.32-023.722

Гаджега К.В., студентка IV-Ж курсу;
керівник: Синевич І.С.,
викладач педагогіки,
спеціаліст II категорії

НЕСТАНДАРТНІ УРОКИ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Сьогодні в освітньому просторі України відбуваються кардинальні зміни, зумовлені процесом реформування школи. Розвиток сучасного суспільства підвищує вимоги до рівня освіти й виховання кожної людини. У цих умовах дедалі актуальніше стає формування в учнів творчого потенціалу, активної життєвої позиції. Відбувається системне оновлення змісту та перехід на нову структуру навчання, зокрема з'являється можливість застосовувати нові активні технології навчання, цінні для кожного учня.

Завдання вчителя полягає в тому, щоб вивчити особливості дитини та орієнтуватися на загальні завдання формування особистості дитини, які впливають з Державного стандарту початкової загальної освіти, а також спираються на конкретні програми навчання і виховання, створюють для кожного учня оптимально сприятливі умови для його всебічного розвитку. Для здійснення цієї мети потрібно підвищити ефективність уроку різними способами і засобами навчання.

Існує кілька поглядів на нестандартний урок. На думку С. Антипової, В. Паламарчук, Д. Рум'янцевої, суть нестандартного уроку полягає в такому структуруванні змісту, яке б викликало насамперед інтерес учнів і сприяло їхньому оптимальному розвитку й вихованню. Л. Лухтай називає нестандартним такий урок, який не вкладається в межі виробленого дидактикою, і на якому вчитель не

дотримується чітких етапів навчального процесу, методів, традиційних видів роботи. Е. Печерська бачить головну особливість нестандартного уроку у викладанні певного матеріалу у формі, пов'язаній з численними асоціаціями, різними емоціями, що допомагає створити позитивну мотивацію навчальної діяльності [2, с. 283].

Отже, термін «нестандартний урок» дещо втратив своє первинне значення. Проте набув нового, бо конструювання «специфічних форм проведення уроків», безумовно, є свідчення спроби вчителя вийти за межі шаблону в побудові методичної структури заняття. Вийти за межі будь-чого можливо лише за умов осмислення принципів його побудови.

Для нестандартних уроків характерною є інформаційно-пізнавальна система навчання – оволодіння готовими знаннями, пошук нових даних, розкриття внутрішньої сутності явищ через диспут, змагання. На цьому уроці вчитель може організувати діяльність класу так, щоб учні в міру можливості працювали самостійно, а він керував цією діяльністю, забезпечуючи її необхідними дидактичними матеріалами [4, с. 56].

Використання нестандартних форм уроків сприяє формуванню пізнавальних інтересів учнів, діти безпосередньо беруть участь у процесі навчання. Пізнавальна діяльність учнів переважно має колективний характер, що створює передумови для взаємодії суб'єктів навчання, дає можливість для обміну інтелектуальними цінностями, порівняння й узгодження різних точок зору про об'єкти, які вивчають на уроці.

Педагог має прагнути побудувати урок так, щоб на ньому учні були не тільки в ролі слухачів і виконавців письмових завдань із підручника, а й активних співрозмовників з учителем і однокласниками, доповідачів, коментаторів, учасників діалогу і полілогу. Саме в таких формах активної навчальної діяльності виявляються адаптивні можливості сучасної мовної освіти, відбувається активна соціалізація школярів, які в процесі навчання беруть участь у таких видах і формах діяльності, з якими їм

доведеться зіткнутися в щоденному сучасному й майбутньому житті [3, с. 37].

Практика засвідчила, що учням подобаються завдання творчого характеру, які розвивають в них пізнавальний інтерес: складання казок, кросвордів, ігор; виконання творчих робіт; участь у змаганнях тощо. Готуючись до таких уроків, слід дотримуватися таких правил:

- урок має бути продуманим до дрібниць, щоб його етапи логічно впливали один з одного, а учні розуміли, чому, що і за чим вони роблять на занятті;

- корисно діяти за принципом краще один раз побачити, ніж сто разів почути;

- усе, що вчитель говорить, бажано унаочнювати;

- наочність має бути динамічною, щоб показати невидиме: перебіг міркувань, зв'язок між поняттями;

- учнів потрібно ретельно готувати до усвідомлення теми уроку, а не записувати її наперед;

- на уроці повинно бути цікаво. Адже без емоцій, без переживань розум не напружується. Зацікавленість виникає там, де вчителеві вдається захопити дітей своєю емоційністю [1, с. 15].

Отже, можна сказати, що вид нестандартного уроку залежить від дидактичних цілей уроку, способу його проведення, особливостей процесу навчання, його складових частин. А значить на сучасному етапі роботи школи в основу педагогічної практики кожного вчителя слід покласти творчий підхід. Слід пам'ятати, що новації – це не самоціль. Вони дозволяють урізноманітнювати форми й методи роботи на уроці, забезпечують високу ефективність сучасних уроків.

Список використаних джерел

1. Губенко Л.Д. Нестандартні уроки в початковій школі /Л.Д. Губенко // Початкова школа. – 2006. – №3. – С. 15 – 16.
2. Мойсенюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник / Н.Є. Мойсенюк. – К.: Кондор, 2007. – 656 с.
3. Савченко О.Я. Нова доба шкільної освіти / О.Я. Савченко / Підручник XXI ст. – 2003. – № 1–4. – С. 30–39.

4. Шарко В.Д. Методологічні засади сучасного уроку: Посібник для вчителів і студентів. / В.Д. Шарко. – Херсон, вид-во ХНЕУ, 2009. – 111 с.

УДК 373.3.091.3:793/796

Ізай А.І., студентка IV-Б курсу;
керівник: Глагола О.М., викладач педагогіки

ПОЄДНАННЯ ІГРОВОЇ ТА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Навчально-виховний процес в початковій школі неможливий безінтеграції ігрової та навчальної діяльності. Це зумовлено віковими особливостями дітей молодшого шкільного віку. Через ігрову діяльність від самого народження дитина пізнає світ, властивості предметів, вчиться правил поведінки у суспільстві. Потім в школі, граючись у більш складні ігри, навчається. Спостерігаючи за учнями, можна помітити насиченість їх вільного часу різного роду іграми. Враховуючи це, можна сказати, що саме гра є однією з унікальних форм навчання, яка дозволяє зробити цікавими і захоплюючими не тільки роботу учнів на творчо-пошуковому рівні, але й буденні кроки звичення предметів.

Використання гри в навчальному процесі досліджували педагоги К.Ушинський, С. Русова, А. Макаренко, В. Сухомлинський. Вони вважали гру важливим методом навчання, що виховує, навчає, розвиває. К.Ушинський писав: «Зробити серйозне заняття для дітей цікавим – ось завдання початкового навчання. Кожна здорова дитина потребує діяльності і до того ж серйозної діяльності... З перших же уроків привчайте дитину полюбити свої обов'язки й знаходити приємність в їх виконанні». В.Сухомлинський вказував, що в очах педагога-гуманіста гра є нагальною потребою молодшого школяра, найсерйознішою справою. У грі розкриваються перед дітьми світ, творчі можливості особистості. Без гри немає і не може бути повноцінного розумового розвитку [4].

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>